

Frankrijk,

te voet van noord naar zuid

Wie loopt er nou te voet door een land? Antwoord: dat doen wandelaars en pelgrims. Tenminste, hedendaagse pelgrims, want al in de middeleeuwen was men erachter dat het veel minder vermoeiend was te pelgrimeren met een paard of met een boot. Zijn wij dan pelgrims of wandelaars? Je zou kunnen zeggen dat we wandelaars zijn en per ongeluk ook pelgrims zijn geworden. Van oost naar west langs de grens van België en Frankrijk lopend, stuiten we in de zomer van 2006 op een teken dat we niet kennen: een gele schelp in een blauw veld: het teken van de camino, de oudste pelgrimsroute van Europa. In de zomer erna gaan we die schelpen volgen, naar het zuiden. Pas op 22 oktober 2013 komen we aan in Santiago de Compostella. Dat zijn heel wat jaren voor die nog geen 3000 km. Maar dat komt ook omdat we twee zomers niet kunnen lopen. Geri wordt in 2009 twee dagen voor Kerstmis in de sneeuw geschept door een bus en belandt met een 'been aan gruzelementen' (en wat gebroken ribben en een kapot sleutelbeen) in het Groene Hart Ziekenhuis. Twee-en-een-half jaar en drie operaties later lopen we het laatste deel in het zuiden van Frankrijk, van La Réole, ter hoogte van Bordeaux, over de Pyreneeën naar Pamplona. En dat is een ware persoonlijke zegetocht (en waarschijnlijk dus niet erg des pelgrims).

De camino in Frankrijk bestaat voornamelijk uit drie grote aanlooproutes die leiden naar St. Jean Pied du Port, aan de voet van de Pyreneeën. Tot Vézelay lopen we over de GR, daarna nemen we de 'oude' route, de Voie de Vézelay. Maar in het noorden van Frankrijk is het in 2007 nog echt zoeken naar onderdak en ook naar eten. Pelgrimsherbergen, zo talrijk in Spanje, zijn hier niet. We nemen daarom ook een (enkeldaks) tentje mee van 400 gram en een slaapzak en matje. De stokken waarmee ik loop, zijn tegelijk de stokken van onze tent. En die kampeeruitrusting is geen overbodige bagage. Toch zijn er, afgezien van sommige kloosters, gîtes en kleine hotelletjes steeds meer voorzieningen voor de (gestrande) pelgrim naarmate je zuidelijker komt: er zijn soms APD'tjes (accueil pèlerins à domicile), particulieren die tegen een vergoeding pelgrims huisvesten. En als je werkelijk totaal verloren bent, is daar altijd nog monsieur le Maire!

Monsieur le Maire moet je wel eerst zien te vinden in de village. Of monsieur adjourn-maire, of is er misschien nog een loco-maire? Deze gezagsdragers (er zijn er 35.000 in Frankrijk) hebben altijd wel ergens een plekje voor wie een pelgrimspaspoort heeft. En dan kom je op de meest bijzondere plekjes terecht. We rollen onze matjes een keer uit in een vergaderzaal van de Mairie en in een stoffig stemlokaal. We slapen in verlaten scholen en morsige pandjes en we krijgen zelfs een keer een echte matras op het toneel van de plaatselijke buurtvereniging. En het is allemaal even leuk. Eén keer treffen we een Madame la Maire en gelukkig zien we haar niet in levende lijve. De secrétaire fluistert dat Madame 'très special' is en hoewel we ons tentje bij de place de pique-nique van het dorp mogen opzetten, moeten we er wel voor zorgen dat ze ons niet in de gaten krijgt.

De APD'tjes zijn hartverwarmend. Ze worden zonder uitzondering bestierd door oudere (of heel oude) vrouwen die het gewoon leuk vinden. We bellen meestal een dag tevoren op en madame gaat meteen de kamer luchten, pruimen uit de boomgaard plukken, of een tarte aux cherises voor ons bakken. Er is meestal een kast met eten (en wijn) waarop aandoenlijke etikettes met prijzen geplakt zijn. Er wordt een extra pot zelfgemaakte jam voor ons opengemaakt (neem maar mee!) en alles gaat gepaard met een stortvloed aan gezellige praatjes. En dan blijkt het dus een enorm voordeel te zijn dat we heel redelijk Frans spreken.

Maar nooit, nooit zie je een land beter dan wanneer je er te voet doorheen loopt. En Frankrijk is prachtig, of je nou in het noorden, het midden of he zuiden loopt. De pelgrimswegen zijn wel anders dan de gewone GR's (grandes randonnées). Een pelgrim is namelijk niet geneigd om langer te lopen dan strikt noodzakelijk is en hij loopt van kerkje naar kerkje, terwijl de GR geen top onbeklommen laat en geen pittoresk uitzicht laat schieten. Ik was er dan ook helemaal niet rouwig om de Voie de Vézelay op te pakken. Ten eerste omdat het natuurlijk al meer dan duizend jaar 'De Weg' naar Compostella is vanuit het noorden, maar ook omdat ik het tamelijk irritant begon te vinden om buiten adem bovenop een heuvel aan te komen en beneden in het dal de vrolijke parasolletjes van een terras te zien, waar ongetwijfeld heerlijke koffie of koude limonade geserveerd wordt.

Maar de dingen veranderen drastisch na Ostabad, vlak voor St. Jean Pied du Port. De drie grote aanlooproutes van Vézelay, Le Puy en Tours komen samen en we zien in één morgen meer pelgrims dan we in de afgelopen jaren samen gezien hebben. We zijn Frankrijk dan ook bijna uit. Het is afgelopen met de heerlijke lange glooiende hellingen bezaaid met druiven. We lopen immers door alle bekende wijnstreken en we moeten natuurlijk de plaatselijke wijnen wel even proeven. De beste herinneringen bewaren we misschien nog wel aan een fles champagne voor 10 euro, die ons verkocht wordt vanuit een raam op de eerste verdieping door de moeder van een wijnboer. Ze had hem toch in de koelkast staan, dus hij was nog koud ook. En aangezien er die dag bijzonder weinig eten te krijgen was, waren we er heel blij mee.

Maar na Ostabad is het ook afgelopen met de rust en stilte om je heen. Hoe zuidelijker je komt, hoe drukker het is. Het is een ijzeren regel. In het noorden van Frankrijk kwamen we in 2007 geen enkele pelgrim tegen. Die zijn er niet. Dat is wel anders in Spanje. Op de Camino Frances moeten we invoegen in de file van pelgrims en leren we ook dat het begrip 'pelgrim' een ruim begrip is. Snelgrims lopen tussen de 30 en 45 km per dag en vertellen dat ook aan iedereen die het wel (of niet) wil horen. Cargrims slaan 'de saaie stukken' gewoon over – er gaan toch bussen en taxi's? We komen zelfs een moppergrim tegen. Een man die voortdurend boos is. Ook worden we uitzonderingen omdat we onze rugzakken zelf dragen, in plaats van (soms enorme) koffers met busjes en taxi's te laten vervoeren van onderdak naar onderdak. En gewone toeristen zijn er ook op de camino: zij stappen om de hoek van het refuge uit hun auto, gorden een rugzak om en melden zich aan voor een goedkoop verblijf van een nacht. Maar ieder loopt zijn eigen camino en ik luister naar menig verdrietig verhaal van (meest) vrouwen die dat graag willen vertellen. Toch jammer misschien, dat je bij al die pelgrimsmissen die we onderweg bijwonen zo weinig pelgrims zien. En

dat terwijl er vaak zo mooi gezongen wordt.

Maar dat is vooral in Spanje. Wat is er nou belangrijk als je lange tochten te voet door Frankrijk maakt – en overall anders? Het klinkt allemaal zo voor de hand liggend en toch zijn wij door schade en schande wijs geworden. Les 1: je voeten zijn je beste vrienden. Investeer in heel goede schoenen, in de beste wollen sokken en neem compeed in verschillende maten mee. Les 2: koop een werkelijk uitstekende poncho, die ook over je rugzak heen past. Na een week lopen in de regen worden je kleren echt nooit meer droog en is alles in je rugzak ook nat. En tot slot les 3: altijd een klein noodvoorraadje eten meenemen. In Frankrijk zijn alle winkeltjes in dorpjes opgeheven en hoewel de rijdende bakker nog wel uitkomst biedt en ons menigmaal gered heeft, vraag ik me af voor hoelang nog. Die zal misschien ook wel wegbezuinigd worden – hoewel de Fransen wel erg gehecht zijn aan vers stokbrood. En toch, toch is er geen betere manier te bedenken dan te voet, als je een land echt wilt leren kennen.

1350 woorden